

Így beszélnek angolul a magyarok: A *hunglish* jellemzői Magyarországon és Erdélyben

Huszthy Bálint

Egyetemi adjunktus, ELTE BTK, Olasz Tanszék

1. Akcentusok és köztük a *hunglish*

Idegen nyelveket „akcentussal beszélni” teljesen természetes dolog, az akcentust nem a nyelvoktatás szintje vagy a nyelvtanár személye határozza meg, hanem a tanulók anyanyelve. Az idegen akcentus a tanult idegen nyelv (L2, L3...) és a tanulók anyanyelvének (L1) metszetében jön létre (ez a metszet az ún. *internyelv*, mely más tényezőket is tartalmaz, vö. Hansen Edwards – Zampini 2008). L1 és L2 kölcsönhatásai miatt a nyelvtanulók az idegen nyelvi anyagot anyanyelvük rendszerének megfelelően ejtik ki, tehát pl. a *hunglish* esetében „magyarul beszélnek angolul”.¹

A különböző akcentusok csoportosíthatók is a tanulók anyanyelvei alapján, soknak elnevezése és szakirodalma is van, leginkább az angol idegen akcentusainak, pl.: *italiano* (olasz akcentus), *spanglish* (spanyol akc.), *franglais* (francia akc.),² *swenglist* (svéd akc.), *slogleščina* (szlovén akc.), *konglish* (koreai akc.) stb., valamint *hunglish*, a magyar akcentus angolul beszélve (vö. Huszthy 2022a, 2022b).

Minden akcentusra jellemzők az ún. betűejtésből (*spelling pronunciation*) fakadó hibák, mikor a nyelvtanulók az íráskép befolyására ejtik L2 szavait anyanyelvük rendszerének megfelelően (vö. Kerek 1976). Leggyakoribb esetben a két nyelv azonos betűi alapján a tanulók L2-betűkről L1-hangokra asszociálnak, pl.: a magyarok az ang. *bit* és *put* szavakban az 'i' és 'u' betűkről a magyar [i]-re és [u]-ra, holott ezek a betűk más magánhangzóknak, [ɪ, ʊ]-nak felelnek meg az angol változatokban.³ Továbbá az írott forma hatására a nyelvtanulók gyakran kiejtenek olyan hangokat, melyek a tanult nyelvből történeti okoknál fogva kiestek, csak a helyesírás őrzi őket (ang. *silent letters*), pl.: ang. *kin(g)*, *dou(b)t*, *lis(t)en*, *s(w)ord*, *(k)nife*, *shep(h)erd*, *cu(p)bo(a)rd*, *Le(ice)ster* stb.

A betűejtésen túl az idegen akcentusokat különböző hangtani összetevők alkotják (ezeket itt – ismeretterjesztő tanulmány lévén – nem részletezem, de lábjegyzetben felsorolom).⁴ A *hunglish* igen markáns idegen akcentusa az angolnak, a magyaros ejtémód valamennyi akcentuselem tekintetében jelentősen eltér az anyanyelvi angol kiejtéséktől. A *hunglish* általános jellemzőiről többen írtak a közelmúltban (pl.

Nádasdy 2006; Balogné Bérces – Szentgyörgyi 2006; Piukovics 2021), ám ebben a tanulmányban egy új kísérlet eredményeiről számolok be, amely magyarországi beszélők angol kiejtését veti össze erdélyi magyarokéval.

2. Adatok

A kísérlet kiindulópontja az a hipotézis, hogy az erdélyi magyarok részben más összetételű és kevésbé markáns idegen akcentussal beszélnek angolul, mint a magyarországiak. A kétféle hunglish különbsége több okra vezethető vissza, elsősorban arra, hogy az erdélyi magyarok internyelve heterogénebb a magyarországiakénál, vagyis az akcentusuknak több összetevője van: így a magyar köznyelv (illetve szubsztenderd) mellett egy magyar dialektus, valamint a román, mint L2 vö. Péntek–Benő 2020). Összességében: míg a magyarországiak többnyire L2-ként beszélnek az angolt, addig az erdélyi magyarok L3-ként.⁵

Az adatfelvételt 2022 májusában végeztem Kolozsváron, a BBTE BTK 30 egyetemistájával.⁶ Az adatközlőknek egy féloldalas angol újságcikket kellett kétszer felolvasniuk. Az összehasonlítás kedvéért a felvételeket Budapesten is megismételtem a PPKE BTK 15 diákjával, ők alkotják a magyarországi kontrollcsoportot.⁷ A felolvasott tesztszövegből kiválogattam 50 célszót, melyek a hunglish valamennyi akcentuselemét reprezentálják. A negyvenötször két ejtémódot táblázatban foglaltam össze, és statisztikákat készítettem belőlük.

Huszthy (2022b)-ben részletes leírás olvasható az adatközlőkről és részletes elemzés az eredményekről, valamint a tesztszöveg is szerepel fonetikai átírásokkal (egy hipotetikus angol sztenderd változat és a két adatközlőcsoport átlagos kiejtésének IPA-átírásaival). Itt csupán az eredmények legáltalánosabb összefoglalását közlöm.

3. Magánhangzók

A magyar anyanyelvűek számára mintegy kilenc ismeretlen hangot tartogat az angol magánhangzórendszer (vö. Siptár–Törkenczy 2000), melyek a hunglish-ban leginkább a magyar nyelv hasonló hangjaira cserélődnek.

Így például a felső nyelvvállású [ɪ, ʊ] (mint a *bit* és *put* szavakban, vö. 1. fejj.) a hunglish-ban [i, u]-ként jelenik meg. A felvételeken ez a magyar és az erdélyi adatközlők kiejtését egyaránt jellemzi, pl. *still* [stɪɫ] > h. [stɪll], *tourist* [ˈtʰɔ(ə)ɪst] > h. [tʰurɪst], *regularly* [ɹɛgʝɔlə(ɹ)li] > h. [ˈrɛg(j)ʊləɾli] stb.⁸

Az elülső-alsó nyelvvállású [æ] hang (mint az *and* és *ash* szavakban) viszonylag ritka magánhangzó, mely valójában az 'á' [a] és az 'e' [ɛ] között áll félúton, így bizonyos nyelvek akcentusaiban [a]-ra cserélődik (mint az itanglianóban és a spanglish-ben,

pl. *batman* [bætɹæn] > it./sp. [batman]), másokban [ɛ]-re (mint a franglais-ben vagy a hunglish-ban: fr./h. [bætɹɛn]). Az [æ] következetesen [ɛ]-ként jelenik meg a felvételeken mindkét adatközlőcsoportban, pl.: *that* [ðæt] > h. [dɛt], *stamps* [stæmpɹ] > h. [stɛmpɹ], *attraction* [ə'tɹækʃən] > h. [ɛt'rekʃən] stb.⁹

A hátulsó-középpállású [ɔ]-t (mint a *door* és *thought* szavakban) mindkét csoport magyar [o]-ra cseréli, pl.: *voice* [voɹs] > h. [vojs], *more* [mɔ:(ɹ)] > h. [mo:r], *important* [ɹm'pʰɔ(ɹ)tənt] > h. [im'portɛnt] stb.

A hátulsó-alsó magánhangzók [ʌ, ɒ, ɑ] képzését tekintve azonban következetes eltérés mutatkozik a magyarországi és az erdélyi csoport között. Ezeket a magánhangzókat a magyar fül nem képes megkülönböztetni, de leginkább a magyar 'a' [ɒ]-hoz és az 'á' [a]-hoz állnak közel. Az adatok között mindkétféle helyettesítés előfordul, de a magyarországiak jóval többször használják az 'á' [a]-t, míg az erdélyiek inkább magyar [ɒ]-val helyettesítik őket. Néhány példa statisztikákkal: 1) *hot* [hɒt] > h. [a]: m. 57%, e. 22%, h. [ɒ]: m. 13%, e. 52%;¹⁰ 2) *stop* [stɒp] > h. [a]: m. 84%, e. 32%, h. [ɒ]: m. 0%, e. 53%; 3) *son* [sɒn] > h. [a]: m. 53%, e. 9%, h. [ɒ]: m. 40%, e. 76%; 4) *summer* ['sʌmə(ɹ)] > h. [a]: m. 81%, e. 35%, h. [ɒ]: m. 19%, e. 65%.

A centrális svá magánhangzó [ə, ɜ] (mint a *the* és *nurse* szavakban) esetében is eltérés mutatkozik a két adatközlőcsoport között. A hunglish-ban a szakirodalom szerint ezek alapvetően 'ø' [ø]-re cserélődnek, ám az adatok között ez a csere csak a magyarországi beszélők között fordult elő, bár ott valóban ez volt a legjellemzőbb. Az erdélyiek ellenben többnyire megőrzik a svákat az angolban, ami minden bizonnyal annak köszönhető, hogy ez a hang a románban is szerepel, így a beszélők a második nyelvükre elsajátított hangkészletet a harmadik nyelvükre is alkalmazzák. Példák a korpuszból: 1) *summer* ['sʌmə(ɹ)] > m. 91% [ø],¹¹ e. 93% [ə]; *river* ['ɹɪvə(ɹ)] > m. 90% [ø], e. 94% [ə]; *famous* ['feɹməs] > m. 100% [ø], e. 96% [ə]; *important* [ɹm'pʰɔ(ɹ)tənt] > m. 29% [ø], 71% [ɛ], e. 80% [ə], 20% [ɛ]; *away* [ə'weɹ] > m. 100% [ø], e. 80% [ə]; *world* [wɜ(ɹ)ɹd] > m. 100% [ø], e. 100% [ə]; stb.

Az erdélyi és a magyarországi hunglish az angol diftongusok megvalósításában is különbséget mutat. A felmérés erdélyi adatközlői jelentősen több diftongust őriznek meg a magyarországiakhoz képest,¹² ami többek között annak lehet köszönhető, hogy több erdélyi dialektusban, valamint a románban is vannak dialektusok, ellentétben a magyar köznyelvvél. Néhány kiragadott példa a korpuszból: *ago* > m. 73% 'ó' [o:] és 27% diftongus, e. 38% [o:] és 62% dift.; *home* > m. 15% dift., e. 63% dift.; *hero* > m. 17% dift., e. 59% dift.; *make* > m. 94% 'é' [e:] és 6% diftongus, e. 78% [e:] és 22% dift.; *famous* > m. 21% dift., e. 30% dift.; *major* > m. 12% dift., e. 16% dift.; *real* > m. 86% 'í' [i:] és 14% dift., e. 55% [i:] és 45% dift.; stb.

4. Mássalhangzók

Az angol mássalhangzórendszerben legalább nyolc ismeretlen hang akad a magyar anyanyelvűek számára (Siptár–Törkenczy 2000), melyek a hunglish-ban jellemzően a magyar nyelv hasonló hangjaira cserélődnek.

Az interdentális réshangok [θ, ð] (mint a *thing* és *this* szavakban) csak az angolul magas szinten beszélők akcentusában jelentek meg elvéve,¹³ leggyakoribb helyettesítésük a hasonló helyen képzett [t, d] zárhangokkal történt, pl.: *that* [ðæt] > h. [dɛt], *others* [ˈlðə(ɹ)z] > m. [ˈadɔrs], e. [ˈɒdərs] stb.

Az aspirált zöngétlen zárhangokat [p^h, t^h, k^h] (mint a *put*, *tick*, *car* szavakban) igen kevés magyar adatközlő ejtette hehezetten; a „sötét l” [ɫ] (mint a *cool* szóban) alig jelent meg a felvételeken; az ’ng’ szekvenciát pedig betűejtéssel ejtették az adatközlők, és nem angolosan [ŋ]-nek, pl.: *king* [k^hɪŋ] > h. [kɪŋ], *coming* [ˈk^hʌmɪŋ] > h. [ˈkʌmɪŋ], *tourist* [ˈt^hʊ(ə)rɪst] > h. [ˈtʊrɪst], *himself* [hɪmˈseɪf] > h. [ˈhɪmseɪf] stb.

Különbség mutatkozott azonban az adatközlőcsoportok között a [w] közelítőhang ejtésében (mint a *what* szóban). Ezt a hangot az erdélyiek jóval többször őrizték meg, mint a magyarországiak, egyéb esetben magyar [v] réshangra cserélődött, pl.: *world* [wɜ(ɹ)ɫd] > m. [v] 63%, m. [w] 37%, e. [w] 62%; *where* [wɛ:(ɹ)] > m. [w] 35%, e. [w] 81%; *away* [əˈweɪ] > m. [w] 39%, e. [w] 58%; stb.

Hasonló tendenciát mutatott az angol [ɹ] közelítőhang is, mely a hunglish-ban jellemzően elől pörgetett [r]-re vagy egypördületű [r]-re cserélődik. Az angolos közelítőhangot azonban többször alkalmazták az erdélyiek a magyarországiaknál, pl.: *real* [ɹɪəl] > m. [ɹ] 28%, m. [r, r] 72%, e. [ɹ] 57%; *river* [ɹɪvə(ɹ)] > m. [ɹ] 26%, e. [ɹ] 58%; stb.

A hanghelyettesítéseken túl számos további mássalhangzós akcentuselem jellemzi a hunglish-t. Ilyen például a mássalhangzónyújtás: az angolban ugyanis nincsenek hosszú mássalhangzók, a helyesírásban két mássalhangzóval írt alakokat is röviden ejtik; a magyar beszélőkből ellenben a duplázott mássalhangzóbetűk jellemzően hosszú hangokat hívnak elő. Így például a korpuszban a „sill a hero” kifejezést minden adatközlő hosszú [ɪ]-lel ejtette, valamint előfordult mássalhangzónyújtás más szavakban is, pl.: *professional* [pɹəˈfeɪʃənəl] > h. hosszú [ʃ]: m. 87%, e. 63%; *forgot-ten* [fə(ɹ)ˈgɒtən] > h. hosszú [t]: m. 52%, e. 28%; stb.

Sok más hasonulási, törlési és betoldási fonológiai folyamatot lehetne itt felsorolni (vö. Huszthy 2022b), ám jelenleg csak egy további jelenségekört emelek ki, ez pedig a zöngéképzés. Az angolban szó (ill. megnyilatkozás) elején és végén többnyire zöngétlenek azok a mássalhangzók is, melyeket a helyesírás zöngés betűkkel jelöl (vö. Balogné Bérces – Szentgyörgyi 2006), pl. a *bed* szó autentikus kiejtése ejtése

valójában ahhoz hasonlít jobban, amit a magyar beszélők a *pet* szónak tulajdonítanak.

A zöngéképzéssel párhuzamosan létezik egy olyan hangjelenség a magyarban, mely az angolból hiányzik, ez pedig a zöngésülési hasonulás (egy zöngétlen mássalhangzó felzöngésül egy utána álló zöngés hatására, mint a magyar *futball* [db] szóban, ami ellenben angolul két zöngétlen mássalhangzóval hangzik: *football* [tp]). A hasonulást mindkét magyar adatközlőcsoport tagjai következetesen alkalmazták: így zöngésen ejtettek olyan szóvégi mássalhangzókat, melyeket zöngésnek gondolt mássalhangzóval kezdődő szó követett, az angolban ellenben ilyenkor mindkét mássalhangzó zöngétlen; a korpuszból kiemelt szókapcsolatok: *make the* [kθ] > h. [gd], *stop the* [pθ] > h. [bd], *voice that* [sθ] > h. [zd], *yet that* [tθ] > h. [dd] stb.

Ezzel ellentétesen az ang. -s toldalék (pl. többesszám jele) az angolban zöngés [z]-vé válik zöngés mássalhangzó után, a hunglish-ban viszont jellemzően zöngétlen [s]-ként jelenik meg, pl.: *fans* [fænz] > h. [s]: m. 80%, e. 55%; *miles* [maɪtʒ] > h. [s]: m. 66%, e. 34%; *millions* [ˈmɪljənz] > h. [s]: m. 65%, e. 58%; stb.

5. Hangsúly és hanglejtés

Az eddigiekben felsorolt szegmentális (magán- és mássalhangzós) akcentuselemeken kívül további összetevői is vannak a hunglish-nak. Elsősorban a prozódia tartozik ide, vagyis a beszédhangokon túli kiejtés-összetevők, mint a hangsúly, a hanglejtés, a beszédtempó stb.

A hunglish-ban gyakori a hangsúlytévesztés, elsősorban a hangsúly szó elejére tolása a magyar hangtan befolyására, a magyarban ugyanis a hangsúly a szó, ill. szókapcsolat vagy mondatrész legelejére esik (Siptár–Törkenczy 2000). Szókapcsolatok esetében ez a korpusz mindkét adatközlőcsoportját egyaránt jellemezte, például a „most famous” kifejezésben az angolok a második szót hangsúlyozzák: [moʊst ˈfeɪməs], ám a felvételeken a magyarországi és az erdélyi beszélők is az első szóra helyezték a hangsúlyt, pl. m. [ˈmoːst feːmøʃ], e. [ˈmowst feːməs].

Különálló szavak esetében azonban a magyarországi adatközlőkre sokkal inkább jellemző a hangsúlytévesztés az erdélyiekhez képest, pl.: a *professional*, *attraction* és *important* szavakban angolul a második szótag hangsúlyos, ám a magyarországiak 39%, 16% és 11% arányban az első szótagra helyezték a hangsúlyt, míg az erdélyiek közül ezt senki nem tévesztette el. Ennek egyik oka ugyancsak az erdélyiek romántudása lehet, ami által hozzászokhattak a mozgó szóhangsúly kezeléséhez idegen nyelven.

A hanglejtés, azaz intonáció alapja a hangmagasság mondaton belüli változtatása, amivel többek között kérdő és kijelentő mondatokat különböztetünk meg. A dal-

lammenetek azonban nyelvspecifikusak (sőt nyelvjárásonként is változhatnak), így a hanglejtés eltévesztése állandó összetevője az idegen akcentusoknak. A magyaros intonáció a hunglish-nak is része, ennek bizonyos elemei azonosak a magyarországi és az erdélyi csoport esetében, mások jelentősen eltérnek (az erdélyi dialektális különbségek miatt a csoporton belül is, főleg a székelyeknél).

Itt csak egyetlen példát hozok azonosságra, ugyanis a felolvasott tesztszöveg címét („Elvis Presley, still the king”) szinte minden magyar adatközlő ugyanúgy intonálta, ám nem úgy, ahogy egy angol tette volna. Az intonációt itt H és L címkékkel jelölöm minden szótagon, ahol a H magas, az L alacsony dallamot jelent. Egy autentikus angol dallammenet a következőképpen hangzana: [HHHL HHL],¹⁴ míg a leggyakoribb ejtémód a magyar adatközlők között mindkét csoportban a következő volt: [HLHH LHL], tehát például a szintagmák határán („a vesszőnél”) minden magyar felvitte a dallamot, ami ellentétes az angol dallammintázattal.¹⁵

6. Kitekintés

A hunglish igen kirívó idegen akcentusa az angolnak, aminek egyik legfőbb oka a magyar nyelv angoltól (és általában az indoeurópai nyelvektől) való nagy eltérése. Ahogy a kísérlet bemutatásából kitűnik, az erdélyi magyarok azonban egy kevésbé markáns hunglish változatot beszélnek. Ez többek között arra vezethető vissza, hogy ők az angolt nem L2-ként, hanem L3-ként tanulják, illetve a romántudásuknak és a dialektális háttérüknek köszönhetően tágabb a hangkészletük a magyarországi beszélőkhöz képest (például a románból ismerik az angolban is megjelenő [ə] és [w] hangokat, és tudják kezelni a diftongusokat).

Az idegen akcentusok hasonló feltérképezése hasznos új terepe lehet a nyelvészettnek, nemcsak alkalmazott nyelvészeti szempontból, a nyelvtanulók ejtészibáinak javítására törekedve, de elméleti nyelvészeti megközelítésből is, hiszen az akcentusok a beszélők anyanyelvének szerkezetéről árulkodnak.¹⁶

Lábjegyzet:

¹ Az idegen akcentusnak természetesen különböző szintjei vannak, amiben már a tanár, az oktatási rendszer vagy a tanuló „nyelvérzéke” is szerepet játszik, ám az idegen nyelven, legmagasabb szinten beszélők is nyomokban ugyanazokat az anyanyelvükre jellemző akcentusjelenségeket produkálják, amelyeket a kezdő nyelvtanulók sokkal nagyobb mennyiségben.

² Bár az olasz, a spanyol és a francia közeli rokon nyelvek, az itagliano, a spanglish és a franglais egészen más hangtani összetételű akcentusok.

³ A félreértéseket növeli az angol és a magyar helyesírás különbsége: az angol ugyanis hagyományos írásmódot alkalmaz (vagyis a mostani írásmód a szavak középkori kiejtésének felel meg), míg a magyar javarészt kiejtés szerinti írásmódot (vagyis a szavak írásképe a mostani ejtémódot tükrözi).

⁴ Akcentuselemek: (a) *hanghelyettesítések*: L2 magán- és mássalhangzók L1 hangokkal való helyettesítése; (b) *fonológiai folyamatok transzfer*: L1 folyamatok alkalmazása L2-re, pl. hasonulások, törlések, betoldások; (c) *fonotaktikai transzfer*: L2 magán- és mássalhangzócsoportok L1 szótagszerkezetének megfelelő kezelése; (d) *laringális transzfer*: L1-re jellemző zöngképzés átruházása L2-re; (e) *prozodikus transzfer*: L1 hangsúlymintázatai és hanglejtése L2-re alkalmazva (vö. Flege 1987; Major 2001; Gut 2009; Moyer 2013; Huszthy 2019; stb.).

⁵ A idegennyelv-elsajátítás szakirodalmában L2 a legerősebb, míg L3 a második legerősebb idegen nyelvet jelenti.

⁶ Erdély különböző területeiről származnak, 5 férfi és 25 nő, átlagéletkoruk 21, mind magyar anyanyelvűek, de a magyar köznyelven túl mind beszélnek dialektust is, mind legalább középszinten beszélnek románul, 24-en több idegen nyelvet is beszélnek a románon és az angolon kívül (további információkért l. Huszthy 2022b).

⁷ Magyarország különböző részeiről származnak, 1 férfi és 14 nő, átlagéletkoruk 21, egyikük sem dialektális beszélő, kilencen beszélnek közülük az angolon kívül legalább még egy idegen nyelvet.

⁸ A cikk példáiban a következő visszatérő rövidítések szerepelnek: h. – *hunglish*, m. – *magyarországi adatközlőcsoport*, e. – *erdélyi adatközlőcsoport*.

⁹ Ez a háromszéki székelyek esetében érdekes (a gyűjtésben 6 kovásznai adatközlő is szerepel), mert az ő dialektusukban megtalálható ez a magánhangzó (mint nyílt 'e', pl. *ember* ['æmber]), angolul beszélve mégsem használják, és ugyanúgy [ɛ]-re cserélik, mint más magyar anyanyelvűek.

¹⁰ A „kimaradt” százalékokban az adatközlők [o]-val vagy más magánhangzóval ejtették a szavakat.

¹¹ Az itt [ø]-vel jelzett hang nem minden esetben teljes értékű elülső-kerekített magánhangzó, mindinkább egy internyelvi hang a magyar [ø] és az angol svá között, ám közelebb az előbbihez.

¹² A hunglish-ban megjelenő diftongusok persze nem teljesen azonosak az angolban megjelenőkkel, itt diftongus alatt bármiféle kettőshangzó értendő egyetlen hosszú magánhangzó helyett.

¹³ Az adatközlőknek nyilatkozniuk kellett a nyelvtudásuk szintjéről: az angolul felsőfokon (C1, C2) beszélők száma az erdélyi csoportban 14/30, a magyarországi csoportban 5/15 volt.

¹⁴ Ellenőrzésképpen egy londoni kontrolladatközlővel négyszer ejtettem ki egymás után a tesztszöveg címét, mind a négyszer a fent jelölt dallamintázatot követte.

¹⁵ Csak a székelyek esetében fordult elő nagyobb eltérés az átlaghoz képest, az ő domináns dallamintázatuk a következő volt: [HHLH HHL], ám itt is dallamemelkedéssel a szintagmák határán.

¹⁶ Ez a tanulmány nem jöhetett volna létre az adatközlőim közreműködése nélkül, nagyon köszönöm nekik! A kutatást a #142498 számú OTKA-projekten belül valósítottam meg.

7. Irodalom

Balogné Bérces K. – Szentgyörgyi Sz. (2006). *The Pronunciation of English*. Bp. Bölcsész Konzorcium. ISBN 963-9704342

Flege, J. E. (1987). The production of “new” and “similar” phones in a foreign language: Evidence for the effect of equivalence classification. *Journal of Phonetics* 15: 47–65. DOI: 10.1016/S0095-4470(19)30537-6

Gut, U. (2009). *Non-native Speech*. Frankfurt. Peter Lang. ISBN 978-3631591154

Hansen Edwards, J. G. – Zampini, M. L. (szerk.) 2008. *Phonology and Second Language Acquisition*. Amsterdam. John Benjamins. ISBN 978-9027241856

Huszthy B. (2019). Az idegen akcentus elméleti előnyei. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 31: 137–166. https://mersz.hu/dokumentum/m588anyt31__53

Huszthy B. (2022a). Ungheriano: A magyar akcentus olaszul beszélve. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 22/1: 40–63. DOI: 10.18460/ANY.2022.1.003

Huszthy B. (2022b). “Transylvanian Hunglish”: Phonological properties of Hungarian accented English in Transylvania. *Hungarian Studies Yearbook* 4: 131–159. DOI: 10.2478/hsy-2022-0007

Kerek, A. (1976). The phonological relevance of spelling pronunciation. *Visible Language* 10/4: 323–338. ERIC: EJ167762

Major, R. C. (2001). *Foreign Accent: The Ontogeny and Phylogeny of Second Language Phonology*. Mahwah. Lawrence Erlbaum. ISBN 978-0415721950

Moyer, A. (2013). *Foreign Accent: The Phenomenon of Non-native Speech*. Cambridge. CUP. ISBN 978-1107558601

Nádasdy Á. (2006). *Background to English Pronunciation*. Bp. Nemzeti Tankönyvkiadó. ISBN 978-9631957914

Péntek J. – Benő A. (2020). *A magyar nyelv Romániában (Erdélyben)*. Kolozsvár. EME. ISBN 978-6067391534

Piukovics Á. (2021). *Phonological and non-phonological factors in non-native pronunciation acquisition*. Bp. PPKE BTK. DOI: 10.15774/PPKE.BTK.2021.012

Siptár P. – Törkenczy M. (2000). *The Phonology of Hungarian*. Oxford. OUP. ISBN 019823841X